

BERGSLUFT

Medlemsblad för Elin Wägner-sällskapet nr 58

Augusti 2009
ISSN 1103-4165

www.elinwagner.se

Elin Wägner-dagen 2009

firades på Elin Wägners födelsedag den 16 maj i Svenska Akademiens Börssal i den vackra miljön med guld på väggarna och kristallkronor i taket av ett åttiotal deltagare. Antologin *Det första fotstegets moder* presenterades och elva av dess författare bildade en kavalkad av föreläsare och delade med sig av sina intryck av Elin Wägners verk och tankar. "Hon förändrade mitt liv", inledde Birger Schlaug och berättade att det var tack vare Väckarklocka som han började engagera sig politiskt.

Årsmötet

Marianne Enge Swartz omvaldes som ordförande. Sällskapets sekreterare sedan start, Solveig Hammarbäck, hade avböjt omval liksom Curt Gustafsson och båda avtackades. Nya medlemmar i styrelsen är: *Margit Forsström*, pensionerad länsantikvarie i Kronobergs län. *Peter Forsgren*, litteraturvetare och aktuell med boken *I vansklighetens land* om Wägners smålandsromaner. *Christina Ekström*, förläggare på Artéa förlag, som gjort den nya antologin till en så vacker bok.

Litterära vandringar

Söndagen den 17 maj ledde Per-Olof Swartz 15 deltagare på en kulturhistorisk vandring från EW-skylden vid Odenplan till Siri Derkerts Sverigevägg vid Kungsträdgården. Följande söndag var det Mariannes tur att vandra med 8 personer.

Invigning av litterär skylt

Söndagen efter årsmötet avtäcktes, med en trumpetfanfar, en litterär skylt på fastigheten Lundagatan 36 C i Stockholm, där Elin Wägner hade två våningar 1932-33. Hon bodde högst upp i en hörnlägenhet med balkong längs båda sidorna och med en fantastisk utsikt. Den gamla damen som nu bor i våningen (som hennes pappa övertog efter EW) var inte hemma när vi ringde på men vi fick beundra utsikten från grannlägenheten. 22 kyrktorn kunde man räkna in! Hushållerskan Linnéa Johansson hade en etta på nedre våningen.

Fastigheten var nybyggd när Elin och Linnéa flyttade in, dokument visar att Elin var en av de första 100 tecknarna av HSB.

Nutid möter tradition

I sommarens utställning på Lilla Björka flyttade Möbelriket Småland in och möblerade med senaste design av kvinnliga formgivare, flera just från Småland. Producent för utställningen var Anna Lena Einarson, som gjort utställningar på Huseby. Landshövding Kristina Alsér invigde utställningen den 13 juni.

Sista chansen att se utställningen är de två sista helgerna i augusti.

På Lilla Björka finns också en utställning av Erika Lagerbielkes elever på designprogrammet, Växjö universitet, i samarbete med Kosta glasskola, Erikas produktion av servisglas samt moderna samlartallrikar med kvinnoporträtt av Lisa Bengtsson. En kopia av klänningen Elin Wägner bar vid inträdet i Svenska Akademien har sytts av Kerstin Palm och visades både vid årsmötet och på Lilla Björka. Till nio "Sommar-

Elin Wägner-sällskapet, Västmannagatan 84, 11326 Stockholm

Postgiro 22 21 27-3

www.elinwagner.se

Bergslufts redaktion: Marianne Enge Swartz (mes@comhem.se)

Christina Ekström (info@arteaforlag.se)

08-30 69 07, 073 557 0118

0470-614 50

kvällar på Lilla Björka” inbjöds föredragshållare, som talade om vitt skilda ämnen.

Vi kan konstatera att Lilla Björka aldrig tidigare fått så många besökare till en utställning och att det blev trängsel i vardagsrummet under några av föredragen.

Tack

till sommarens värdinnor på Lilla Björka – och särskilt till de ”frivilliga”, som höll huset öppet för besökare också i juni och augusti samtidigt som de höll ordning i hus och trädgård. Här kommer ett ”vittnesmål” från *Anita Olof-Ors*, Norberg, som höll i pennan, och *Irma Lindén*, Fagersta, som körde bilen.

11 dagar i Småland

Sommarens äventyr! Tänk att få bo och vara guide och värdinna på Lilla Björka, Elin Wagners hem i Bergs socken i Småland. Fyllda av tankar och upplevelser att sortera hemma i Bergslagen igen. Smålandslandskapet med de många små byarna, stenmurarna, gläntorna i skogen och de många levande jordbruken. Det var som att färdas till en tid som på många håll gått förlorad. Att få leva i huset där Elin bodde och arbetade i många år. Att få städa alla hörn och skrymslen gjorde att vi lärde känna detta vackra hus som utstrålar harmoni och vänlig skönhet. En skicklig arkitekt, Carl Bergsten, gjorde ett bra arbete utifrån Elins önskemål.

På ditvägen sörjde vi att inte få se Elins egna möbler. Onödig sorg. Endast få originalmöbler finns kvar och de moderna möblerna och armaturen som i år ställdes ut i huset passade så utmärkt bra i hennes rum. Fick dem att lysa. Alla färgerna på hennes väggar var ju hennes liksom planeringen av rummen så visst var hon närvarande. Hon var en modern kvinna som ville ha silvertak i vardagsrummet och som säkert skulle ha uppskattat att rummen nu fått vackra, nya möbler och lampor. Varför inte fortsätta med detta? Att istället för hopplockade gamla möbler låta fler möbeltillverkare ställa ut de bästa de har. Varför inte utmana IKEA?

Att berätta om Elin - om hennes böcker, hennes insatser för jämlikhet, fred och miljö för många glada och intresserade besökare var mycket roligt. Vi fick lära oss mycket av de som kom också. Vi sattes på prov. En dag kom en kvinna som ville ha guidning. Jag berättade och efter en lång stund avbröt hon mig med att säga att hon bodde i byn, att hennes föräldrar kände Elin och att hon själv varit med på begravningen. Hon ville bara pröva mig och tydligen blev jag godkänd.

Efter detta frågade jag lite mer om vad de som kom redan visste innan jag började berätta. Många ville veta mycket. Mycket kunde vi svara på men inte om Elin var vegetarian och helnykterist. Det fick vi undersöka närmare. Några kom för den fina utställningen, andra för själva huset men de flesta för att få veta mer om Elin. Förvånande många hade aldrig läst någon av hennes böcker och då blev det en viktig uppgift att visa och berätta om de böcker som finns att köpa.

Trädgårdsarbetet då? Vi var försedda med handskar och trädgårdsögon. Men vi visste inte att Elin köpt en fårahage och att hon ville gården skulle förbli en sådan. Inga gräsmattor men vilt växande blommor. Vi njöt av detta varje dag, blommorna och gräset runt de moderna trädgårdsmöblerna och det stora spindelnätet som var kvar från en tidigare utställning. Ja, som ett hedersuppdrag kändes det och även om inte hela livet förändrades, som för Birger Schlaug vid mötet med Elin, så åkte vi hem berikade och mycket glada att ha fått vara 11 dagar i Småland.

Minnesåret 2009

**fortsätter med många nya aktiviteter.
Notera i almanackan!**

Elin Wägner-dagarna

St Sigfrids folkhögskola 19-20 september.

Årets tema är kvinnors arbete för fred - Väckerklockan går i år till organisationen ”Kvinna till kvinna”, se bifogat program för mer info. Tag med en vän och njut en skön septemberhelg tillsammans med Elins vänner. Alla välkomna!

Kulturell vandring i Stockholm

Söndagen den 4 oktober kl 10 – ca 12

Vi vandrar i Elin Wagners, Hjalmar Söderbergs och August Strindbergs fotspår med Per-Olof Swartz som guide.

Mötesplats: Elin Wägner-skylden vid Odeplan, korsningen Norrtullsgatan. Ala välkomna!

Samsyn och framtidssyn

Svenska Akademien, Börssalen, Stockholm

Lördagen den 24 oktober kl. 14 – 17.

Elin Wägner- och Martinsonsällskapen väljer FN-dagen för ett författarmöte som fokuserar på likheter och olikheter i Elin Wagners och Harry Martinsons författarskap och särskilt framhåller gränslösheten i deras arbete och synsätt. Elin Wägner och hennes efterföljare på stol nr XV i Svenska Akademien Harry Martinson registrerade

och uttryckte en ovanlig känslighet för destruktiva förändringar i vårt samhälle och såg i mångfalden lösningen på problemet att ta sig ur dominerande tekniska synsätt.

Deltagare i samtalet och program kommer på www.elinwagner.se.

Å, herregud ett fruntimmer!

Följ med på kryssning 8-9 november och frottera dig med de litterära sällskapen.

I Elin Wägner-sällskapets program framträder Pennskaftet i skådespelerskan *Anita Königs* gestalt. Mer information och anmälan genom tidningen Vi och Omniaresor, 021 -12 90 90.

Wägner väcker läslusten

står det i recensionen i *Jönköpingsposten* av den nya antologin "Det första fotstegets moder". Maria Green skriver att boken är en "rik samling texter med såväl kåserier, fiktiva brev och dikter som essäer och litterära analyser kring många av de frågor som var angelägna för Wägner: freden, kvinnorna och jorden". Hon tycker det är glädjande att boken lyfter fram den skönlitterära Wägner. Som flera andra recensenter tycker Maria att det är en sällsynt vacker bok!

"Kloka tankar om och av Elin Wägner" lyder rubriken i *Svenska Dagbladet* där Erik Löfvendahl skriver om "denna påkostade festskrift, en vacker bok för soffbordet". Löfvendahl menar att det är "inte bara kloka tankar om Elin Wägners betydelse som är fascinerande med boken, utan också hennes egna funderingar om hur det kom sig att hon blev författare och hur det är att verka som sådan".

Lisa Berg Ortman i *Helsingborgs Dagblad* skriver om "Väckarklockan Elin" och att det i antologin "finns tillräckligt för var och en för att boken ska väcka intresse för en författare som var så framsynt att dess aktualitet håller än. Ett tecken på långsamheten i nödvändiga inbromsningar i en speedad utveckling, mycket har gått över styr och väckarklockan står på fem i tolv".

I *Kommunalarbetaren* avslutar Liv Beckström sin text: "Sammantaget bidrar boken till att vårda och förhoppningsvis återuppväcka ett ännu levande och bitvis visionärt författarskap. Den Wägnerska väckarklockan ringde ofta för tidigt. Men när gör den inte det..."

Hallandspostens Gun Bergström menar att boken kan bli en inkörsport för nya läsare. "Elin Wägner har mycket att ge i vår tids stora frågor."

Smålandspostens Camilla Carnmo menar att antologin ger "En Elin för alla". Hon tycker att

boken tyngs av de "lätt trista litteraturvetenskapliga texterna" men att det uppvägs av texterna som brinner. "Men det som blir kvar till sist är att de vassaste och roligaste texterna i samlingen är de som är skrivna av Elin Wägner själv."

Bibliotekstjänst skriver kort om författarnas texter och sammanfattar: "Allt detta och mera därtill ger sammantaget en levande bild av författarpersonligheten Wägner och hennes mångsidiga verk. Här finns ett rikt stoff för gamla och nya Wägnerläsare."

I *Dagens Nyheter* skriver Birgitta Holm en essä på en hel sida om antologin. "Svarta segel över jorden" lyder rubriken och syftar på Wägners tydning i Väckarklocka av Theseus svarta segel när han återvände till Grekland efter att ha krossat modergudinnan på Kreta.

Birgitta Holm omnämner också Helena Forsås Scotts nya bok *Rewriting the script. Gender and community in Elin Wägner och Penwoman* i översättning av Sarah Death. "Kanske är Elin Wägner på väg att med sin av- och omkodning möta en värld", avslutar Birgitta Holm essän.

Det första fotstegets moder säljs på Lilla Björka och i samband med Sällskapets arrangemang. Den finns förstås i bokhandeln men kan också beställas genom www.arteaforlag.se. Då kan man också passa på att köpa det nya fina bokstödet med Elins porträtt, som vi sålt på Lilla Björka under sommaren.

Gratis

Irene Gustafsson, Moheda, Christina Hygård, Älmhult och Sten Ekeröth, Ängelholm som vunnit *I vansklighetens land* i dragningen bland dem som betalat in årsavgiften före 1 juli.

Många har redan anmält sig

till kursen på distans om Elin Wägners författarskap på Växjö universitet, men anmälningar tas emot till sista augusti. Hör av dig till studierektor daniel.bergman@vxu.se.

Mail från nya medlemmar

Hej! Jag måste bara skriva och tala om att jag läser Elin Wägners biografi av Ulla Isaksson och Erik Hjalmar Linder. Jag är helt fascinerad och har plockat fram både *Väckarklocka*, *Norrtullsligan* samt *Pennskaftet* ur min bokhylla. Jag har varit svensklärare, jag är miljövän och älskar litteraturhistoria och ändå har Elin Wägner bara varit en skugga i mitt liv. Nu vid 65 års ålder upptäcker jag henne. Det är skandal att inte

litteraturhistorien ägnat henne mer uppmärksamhet. Tur att ert sällskap finns och att Barbro Alving gjorde den gedigna förstudie, som ligger till grund för den utmärkta biografien, som jag nu slukar och gläds åt varje dag. Jag blir medlem. Hälsningar *Eva Bovin*

Hej, för några dagar sedan besökte jag för första gången Lilla Björka och det var mycket trevligt! Besöket var helt oplanerat, jag är på bilsemester och tar dagen som den kommer.

Det kommer att bli fler besök på Lilla Björka. Insåg vid besöket att jag vet pinsamt lite om den intressanta kvinnan Elin Wägner och hennes liv och verk. Kunde i alla fall konstatera att i henne kombineras två av de viktigaste frågorna i vår tid nämligen kvinnans ställning och miljön.

Har tittat grundligt på Elin Wägner-sällskapets mycket välmatade och fina hemsida. Självklart tänker jag gå med och ska sedan låna eller beställa några av hennes böcker.

Vänliga hälsningar *Ingela Skoug Frid, Broby*

Boktips från Ingvar i Katrineholm

Österrikare, Tjeck och Tysk utan att flytta

Nu ber jag få tipsa om en bok (150 s.) från 2008, som liknar Elins reportage från första världskrigets Europa. Författaren, Gunilla Zimmermann från Västerås, meddelar att boken är slut på förlaget, men kan laddas ner från www.brasvenska.se. Där klickar man på *Att läsa*, och rullar ner till bokiteln.

Hoppas att många vill ta del av bokens budskap: upplysning om sudettyskarnas öde.

Kalabalik på hemmet

Sabina Henriksson, musikanter, föreläsare och inspiratör i största allmänhet, har skrivit en mycket läsvärd bok om vårdsektorn, som hon gav ut 2006 på eget förlag.

Författaren beskriver livet på ett äldreboende, där personalen gör sitt bästa inom de ramar som gäller. Det som vi ofta hör angående bristen på samtalsstunder ute på våra institutioner, speglas här på ett inlevelsefullt sätt, vilket nog beror på Sabinas tidigare arbete inom vården. Vi lär oss samtidigt uppskatta frivilliga insatser som kommer utifrån, och verkar som ett kitt mellan behov och resurser. Boken kan rekvireras från www.sabinahenriksson.se

Vår läsecirkel

Åtta kvinnor stark, med rötter i Fredrika Bremerförbundet här i Värnamo, hade "Elin Wägner" som tema en kväll i mars. Vi bestämmer program på basis av framkastade förslag – en utmärkt metod.

Det är häpnadsväckande hur närvarande och angeläget Elin Wägners verk är i de stora frågor som är våra ödesfrågor än i dag. Och så: hennes livsmod och livshållning, trots att mycket var svårt och tungt i hennes liv.

Vi befarar att vår tids kvinno-, miljö- och freds rörelser inte tillräckligt tar till vara arvet efter Elin Wägner. Hallå, säger vi, här finns allt ni kan behöva av goda ord, manifest, argument! Här finns kampglädje, klokhets, kärlek!

Romanerna, dessa rika berättelser, kan ju brista i gestaltningen av alla idéer. Men vi hälsar härifrån, att vi ger oss i alla fall – för allvaret, för humorn, för de rappa replikerna. Som Emilia Fogelklou skriver i brev: "Sen är det ju det välsignade att man alltid har så förfärligt roligt i sällskap med dig. Ngn förtrollande liten bisats, ngt adjektiv l. vändning, likt solspel i skälmska slingor..."

Har man tagit del av brevväxlingen mellan Elin Wägner och Emilia Fogelklou vet man något om vänskap! Ibland har vi i vår cirkel tagit fram äldre, halvt bortglömda författarskap och friskat upp, för att vi ville ha dem med på färden lite till. Så inte med Elin Wägner – nej, det var naturligtvis hon som friskade upp oss. / *Ingrid Brane Nielsen*

Bibliografi om Lamnhultsbygden

Olle Wingborg, som tidigare gjort en bibliografi över Växjö i litteraturen, har nu gjort detsamma från Elins trakter: Aneboda, Asa och Berg. ISSN 0280-7785, ISBN 978-91-633-4936-2

E-postadresser

Det är praktiskt att kunna maila medlemmarna med aktuell information. Skicka dina adressuppgifter till mes@comhem.se så kan vi göra utskick per mail också!

NÄSTA NUMMER AV BERGSLUFT kommer i december. Redaktionen tar tacksamt emot artiklar och notiser **senast 1 november.**